

Jerica Hubadova †

Dan po smrti svoje mlade tovarišice v trpljenju ge. Danice Rančigajve, je v zavodu za novotvorbe umrla ga. Jerica Hubadova. Bolehala je že več let, vendar niti po svoji zunanosti, niti po vedno vselem značaju ni izdajala svoje bolezni. Šele zadnje mesece je bila potrebna bolniške nege. Svoje živahne narave, ki je bila v veliki meri vzrok, da se je tako mirno poslovila od življenja, pa ni mogla zatajiti vse do zadnjega, ko je v četrtek nastopila agonija.

Jerica Hubadova je bila iz splošno znane ugledne Dolencove rodbine v Stari Loki. Rodila se je 9. marca 1873. Svoja mlada leta je preživela v domačem kraju, kjer je pridno pomagala v cvetoči lesni trgovini svojega brata. Zdravo in živahno gorensko dekle pa se je hotelo udeležiti tudi drugega in kmalu je našla primerno torišče v Čitalnici. Bila je izvrstna igralka in še boljša pevka. Ko je pokojni Oskar Deu v škofiji Loki ustanovil znani mešani zbor, je bila njegova duša gospodična Jerica. Pozneje se je Jerica Dolencova preselila v Ljubljano in našla hvaleno polje udeleževanja v pevskem zboru Glasbene Matice. Veliko let je bila njegova članica in dolga leta tudi tajnica. Matični pevski zbor jo je za njene zasluge izvolil za častno članico. Leta 1916, se je Jerica Dolencova poročila s pevovodjo in dirigentom Matejem Hubadom. Odlej je bila zvesta spremljevalka svojemu možu in najboljša mati sinu Samotu, zlasti po smrti njegovega očeta. V petek zjutraj ob 6. je nehala utripati njeno blago srce. Za pokojno gospo Hubadovo žalujeta sinova dr. Vladimir Dolenc, zdravnik v Leskovcu, in Samo Hubad, znani naš dirigent in pevovodja, s številnim drugim sorodstvom. K večjemu počitku bodo rajno spremenili v nedeljo ob 16. iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Njenim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

V spomin prof. Amalije Kaklove

Malči, dotrpela si. Presunjeni smo stali okrog Tvojega groba, nevrno so stremeli oči za Teboj in usta niso mogla spregovoriti besede v slovo. Pred očmi nam je bila Tvoja ljubezniva, vedno vesela pojava, spomnili smo se Tvojega nalezljivega,

otroško brezskrbnega smeha in čutili šaljivega duha, ki si ga — sama še otrok — izžarevala med šolsko mladino in svoje stanovske tovariše. Toda ko je padla prva gruda, smo se zavedali praznoti, ki bo ostala za Teboj.

Odsli si mlada, a to kratko, sanj in hrepenenja polno življenje je bilo — menda smemo reči — srečno. Tvojih še ne izpolnjenih trideset let nudi najlepšo sliko neskaljene mladosti; priručna navezanost na domačem krogu, prvi uspehi v samostojnem poklicu, upa poln polet v življenje in še nikakega težkega razočaranja, kot ga doživljata sedaj Tvoja roditelja. Usoda je hotela, da se je mlado življenje začelo in sklenilo v njunih rokah.

Spomin na Tvojo svetlo podobno in zavest, da se je ta sončni žarek povrnil k svoji luči, preden je pogledal v globine in temine življenja, bo v tihoto lažbo Tvojim dragim.

Darujte za Društvo slepih!

Herbert Steinmann:

35

Žena za stekleno steno

Roman

»Nek. Ilse Dannow je še ob spominu vzdrhtela. »Ne, saj vobče nisem prišla do tega, da bi stopila v garderobo. Zadržali so me.«

»Kdo vas je zadržal, gospodična Dannow?«

Mladenska se je za hipec obotavljala, nato je jasno odgovorila:

»Dr. Lange, gospod kriminalni svetnik. Skrivaj se je bil odstranil iz prostora za gledalec in mi iz kulis stopil na pot!«

Winter in Hanka sta se presenečeno spogledala. Gals kriminalnega svetnika je bil očitalo.

»Mrda bi bili sebi, nam in gospodu drju. Langeju marsikaj priznate, ko bi bili izpovedali to že pri prvem zaslišanju v gledališču. Zakaj ste nam zamočali?«

Ilse Dannow je osramočeno pobesila glavo.

»Upravičeno me grajate, gospod kriminalni svetnik. Toda po vsem, kar sem vam že priznala, me boste gotovo razumeli. Nepriznavačeno pojavljanje drja. Langeja, ki je vedel, da sem žena za stekleno steno iz »Steklene dvorane« v Riu de Janeiru — pojavljanje tega človeka me je nepo-

Obvestila Slovenskega Rdečega križa

Vojni ujetniki prosijo!

Vojni ujetniki v Nemčiji, posebno taki, ki nimajo svojcev ali so brez zveze z njimi, se obračajo do Slovenskega Rdečega križa s prošnjami, naj bi jim poslal pakete z živili itd. Slovenski Rdeči križ je že odpremil na razne naslove 170 paketov. Prošnji premožnejšim rojakom, naj mu darujejo nepokvarljiva živila, celotne pakete ali denarne prispevke za vojne ujetnike, se je dosedaj odzvalo 41 oseb, ki so prevzele 57 paketnih listov ali prispevali v gotovini. Ostalo pa je nad 100 paketnih listov oziroma naslovov vojnih ujetnikov, ki prosijo pomoči. Zato se Slovenski Rdeči križ ponovno obrača do premožnejših rojakov, naj pomagajo vojnim ujetnikom. V glavni pisarni, Marijin trg 5, dobe darovalci naslove vojnih ujetnikov, če bi jim hoteli poslati pakete sami. Lahko pa darujejo primeren znesek za nabavo živil ali živila sama.

Zahvala. Učenke VI. a razr. II. ženske realne gimnazije v Ljubljani so darovale SRK 415 lir namesto cvetja na grob blagopok. razredničarke g. prof. Kaki Amalije. Prisrčna hvala!

Zahvala. Slovenskemu Rdečemu križu sta naklonila: gosp. dr. Krivic Rudolf lir 200 namesto venca na grob blagopok. g. Luke Benčina, gosp. Todorovič Bogdan, Ljubljana, lir 200. Prisrčna hvala!

Darujte za Slov. RK

Kraljestvo velikanov

Kako je s pravičnimi živalskimi pošastmi, o katerih govorijo stare kronike, stare ljudske pripovedke in ki jih vendarle nikoli ni bilo? Kaj naj o njih verjamemo ali ne verjamemo? Verovatni pomeni, kakor znano, nič vedeti. Toda po drugi strani vemo o takšnih pošastih mnogo in vemo pred vsem, da so bile v resnici malo drugačne, nego jih predstavljajo stare kronike, ljudske pripovedke in domišljija upodabljalnih umetnikov.

Pravi zmaji, ki jih je rodila domišljija narave, ne pa kakšnega umetnika, so namreč zares živeli. Bili so dovolj grozotni, čeprav so merili povprečno le tri do največ pet metrov, kar je med zavri zares skromna velikost, če se spomnimo, da so se ponašali tudi s takšnimi gorami mesa in kosti, kakršni je bil 22 m dolgi diplodokus. Živel so v morjih školjčnega apnenca in njihovi dnevi so potekali prav za prav na moč enolično.

76 vratnih vretenc

Znanost imenuje neki rod teh zmajev »plezozavre« in pozna toliko njihovih ohranjenih okostij, da nam lahko do pike natančno opiše njih zunanost. Celotna žival je bila tako rekoč sestavljena in razporejena okrog nezasišeno dolgega in menda prav tako gibčnega vratu. Rod je obsegal razne vrste, a ena med njimi je štela nič manj nego 76 vratnih vretenc, ki so se proti glavi precej hitro manjšali. To je bil elazmozaver iz Severne Amerike, orjak svojega rodu s svojimi 13 m dolžine. Neki njegov sorodnik je imel dolg, koničast gobec, ki je sličil skoraj škorpionu kljuni. V smešno mali glavi so dremali starinski, neznatni, slabo razviti možgani, za nič drugega uporabni nego za izleganje topih in požrešnih nagonov. Na valovit, repati hrbtnici je viselo močeno telo, ki ga je četvorica v plavute spreminjenih okončin lahko z noro brzino gnala naprej. To telo so podpirale kosti, ki so se blizale druge drugim od zgoraj in od spodaj kakor rebra v košari. Ta povodni zmaji namreč ni imel reber samo tam, kjer jih ima vsako pametno bitje, reber, ki bi izvirala iz hrbtnice, temveč jih je še ena vrsta potekala iz podolžne kosti, ki je šla kakor ladijska gredeljanka vzdolž trebuha. Vse skupaj je bilo podobno jastjasti košari, ki se je v valovih plitkega morja ali obalne bivačice poganjala z brzino torpeda naprej.

Dovršena plavalna oblika

Plezozaver, vsaj tisti z dolgim vratom, je hlastal po ribah. Močeno trup mu je moral dati v zvezi s prav tako močnimi plavutnimi nogami pogonsko silo, ki ji ni bilo doraslo nobeno drugo povodno bitje. Imel je dovršeno plavalno obliko, in sicer tako rekoč biotehnično obliko za žival, ki se je s pošastno naglico in presilno težo rušila na svoje žrtve. Nič se ji ni moglo upirati. Zverina je švigala v vodi resnično kakor okrilaten zmaji skozi ozračje. Gobec, prepoln siljastih zob, je hlastal neprestano za plenom.

Toda med temi požrešnimi morskimi roparji so bile tudi druge postavbe. Niso imele tako dolgih vratov in tudi niso bile oklopnice s pravičljivo brzino. Pasli so se po plitkem obrežnem dna kakor krapi med algami. Iskali so školjke in njihovo zobje je sličilo pomnogoterjenemu odpiranju

Koliko časa rabi bolečina, da dospo do možganov?

Znanost se trudil že od pamtveka, da bi dognala, na kakšen način in s koliko brzino se širijo bolečinski ali drugi dražljaji fizične narave ter se prenašajo na možgansko opno kot srelišče občutkov. Mnogo poskusov je hotelo ob začetku prejšnjega stoletja dobiti v živalskem magnetizmu oporo za odgovor na to vprašanje, raziskovalci so pritegnili telesno električne pojave in so menili, da so tako dospeli skrivnosti na sled. Pozneje so se te teorije malo spremenile. Bolj in bolj se je kazalo, da gre za kemične pojave, za katere naj bi bili odgovorni premiki električno nabitih atomov (jonov). A tudi ta teorija sama ni vodila do dokončnih rezultatov. V zadnjih letih so skušali dobiti odgovor na nov način, z novimi živalskimi poskusi. Živalske mišice ali prav majhna živalska telesa so dražili z električnim tokom, istočasno so jih izpostavili zelo nizkim temperaturam, da so v trenutku zmrznili. Po odčitajti s pomočjo posebnih priprav so lahko ugotovili, kako daleč in po katerih poteh so šli električni dražljaji skozi živce. Tako so odkrili, da delujejo naši živci kakor električni elementi, v katerih nastajajo že po najmanjših kemičnih presnovah živčne tekočine električni tok. Ti tokovi povzročajo spet na sosednih predelih živcev kemične premenbe, a te se prenašajo z brzino 9 m na sekundo. Tempo teh kemičnih presnov je telaj zelo velik in z isto brzino se prenaša vsak fizični dražljaj.

Svet je pripadal pošastim

življenje teh povodnih zmajev gotovo ni bilo lahko, kajti navzlic žrelom s srščimi zobmi so bili v primeri z drugimi zavri prilično šibko oboroženi in so morali pred drugimi morskimi roparji bežati. Svet je pripadal tedaj pošastim in vladala je najhujša pravica pesti. Razbitorost, uvidevnost, medsebojna pomoč se še niso bile rodile. Uveljavljala se je divja borba vseh proti vsem. Žival je bila samo zver in če so se hotele vse te velikanse grmade me so ohraniti, so morale žreti, žreti in spet žreti. Močnejši je zmagoval in za to, da bi ustvarila te močnejše, si je narava izmislila vse te orjaške oblike ter z orožjem prenatovljene nasilnike na kopnem in na morju. Rastlinojede živali so zrasle namreč, da si ohranijo življenje, do razsežnosti trnadostropne hiše, a roparske pošasti so se dobesedno dušile od svojih lastnih oklepov, konic in koščenih bodal, ki jih nazadnje enostavno niso mogle več nositi.

Ti zmaji so legali brčkone jajca, otroke so jih zakopavali enostavno v obalni pesek, kakor delajo to še danes zadnji potomci zavrov in velike morske želve. Na le malo popisanih desk njihovi nagoni je manjkalo torej tudi materinske, kakor menda vsake »lubezni« lohi. Imeli so samo topunni nagon žvotačenja, nagon do ohranitve gole eksistence.

Tedanji svet je bil svet samih neubranosti; v vsem je vladala samo prekomernost — a vendar je bilo vse skupaj nekončno enolično. Gozd: primitiven, zelen v zelenem, brez cvetenja, brez cvetlic. Morje: ubogo z ribami in menda tudi z mnogimi drugimi živalmi, ki se nam vidijo v njem danes samo ob sebi umirajo. Vseposod orjaške, grozo zbujajoče pošasti, kakršnih prej nikoli ni bilo in tudi pozneje ne več. Vse je bilo surovo, nerodno, preveliko, prepožrešno, premorilsko. Življenje, v katerem ni bilo sledu prilagoditve in izenačenosti, sledu o načelu: »živim, da moreš tudi ti živeti«...

Doba sesalcev in človeškega rodu

Tašna je bila pradoba resničnih zmajev. Ko je počasi prihajala doba sesalcev in z njimi človeškega rodu, je bilo teh zmajev že davno konec. Ostalo je nekaj skromnih, zapoznelih oblik, ki so se morale že davno prilagoditi ostalemu zivalstvu, a

drjem, Langejem tam za kuliso — vem le, da sem ga odbijala ter mu spet in spet v oči ponavljala: Tak idite! Pustite me. Idite, idite —!

Ilse Dannow je upehana obmolknila. Kriminalni komisar Hanke je tiho stopil k stranski mizici in je natočil iz ročke kozarec vode.

Ilse Dannow ga je željno popila.

»Se nekaj vas vprašam, gospodična Dannow.« se je Winter oglašil. »Ali vas je kdo videl, ko ste stali z drjem. Langejem za kuliso?«

Mlada igralka je napeto pomislila. »Ne, gospod kriminalni svetnik, ne morem se spomniti.«

»Skoda, gospodična Dannow. Zda menda tudi priznate, da se vaša prvotna izpovedba, po kateri ste šli v zgornji foyer, ker ste se hoteli tam na balkonu nasopsti čistejšega zraka, ne ujema z resnico.«

Ilse Dannow je pogledala kriminalnemu svetniku naravnost v oči.

»Zelo mi je žal, gospod kriminalni svetnik, ali priznati moram, da sem vas takrat nalagala, ker — ker nisem mogla drugače.«

Winter jo je resno pogledal, vendar ne nepriljudno.

»Pač, gospodična Dannow, lahko bi bili govorili drugače. Lahko bi bili imeli zaupanje v nas in pred vsem tudi v svojega

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L. 30, za drž. in prov. takso — 50, za dajanje naslova ali šifro L. 2. Najmanjši iznos za te oglase je L. 7. — Za štenice in dopisovanje je plačati za vsako besedo L. 1. — za vse druge oglase L. 60 za besedo, za drž. in prov. takso — 50, za dajanje naslova ali šifro L. 2. Najmanjši iznos za te oglase je L. 10. —

Priporočamo

našim cenjenim oglaševalcem, naj oglase za nedeljsko »Jutro« oddajo v oglašnem oddelku »Jutra« že v petek do 18. ure, ker je iz tehničnih razlogov čisto nemogoče uvrstiti v nedeljsko »Jutro« tiste oglase, ki so oddani v naši poslovalnici šele v soboto dopoldne.

Služboj

POSTREZNIČO

ali go-podnjisko pomočnik, ki zna tudi kuhati, sprejemni takoj. Dobra plača in hrana. Pojasila: Jugopetent. Go-podnjisko 1. 22500-1a

GOSP. POMOCNICA

poštena, ki zna opravljati vsa hišna dela, do bi dobro službo pri dr. Škerj. Resljeva 13. II. levo. 22652-1a

POSTREZNIČO

od 7. do 3. ure pop. — isčem. Nastop takoj. Dobra plača in hrana. Naslov v og. odd. Jutra. 22656-1a

STAREJŠA GOSPA

šivilja sprejme gospodinjstvo pomočnico, ki je nekoliko večje šivanja in bi imela priliko izpopolniti se v šivanju oblač. Naslov v og. odd. Jutra. 22655-1a

FANTA

možna. Za vsa dela, ki se išče. Naslov v oglašnem odd. Jutra. 22542-1a

GOSPODINČO

za pisarno proti zelo dobremu plačilu. Proti post. z znanjem nemščine. išče. Naslov v og. odd. Jutra. 22709-1a

VOLNENO BLAGO

za muš. pašč. in obleke. prodam. Zibet. v ul. 25-1. 22554-1a

BLAGO

za kosum ali možko obleko. prodam. Naslov v og. odd. Jutra. 22469-1a

MRČES IN GOLAZEN

uki, stence, bolhe, črke, molce, miš, odganje, voluharje in bramoce, zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Zidovska ulica 1. 22593-6

PEGE IN LISAJ

Vam zanesljivo odstrani Alka krema. — Drogerija KANC, Zidovska ulica 1. 22594-6

SPORTNI VOZICEK

predvojni, zelo dobre klate in ženske čevlje št. 35, nove prodam po ugodni ceni. Rezjanska 11. Kolesarja. 22687-6

KOLESI

damsko in možko, prodam. Ogled pri Ivan Jan. in sin. Dunajska c. 36. 22677-6

RADIO SIERA

moderen, naprodaj. — Ogled med 12. in 15. uro. Naslov v og. odd. Jutra. 22679-6

4-DELNO OMARO

novi tenorjari za sm. k. s. 14.000 in po. stelnjo, omario za 800 lir zaradi selitve. Vse najmodnejše. — Ogled vsak dan do 2. ure. Naslov v og. odd. Jutra. 22673-6

SIVALNI STROJ

Praff pogreznjiv. prodam. Resljeva 30. pod pritličje. 22625-6

KUHINJSKO OMARO

(kredenc), najhno lep, otroško stajico, belo lakirano, gugalni stolček za otroka in pleten na slanjak, prodam. — Vse skupaj za 2000 lir. Naslov v og. odd. Jutra. 22731-6

KAMENARJEVA ZIRKA

comparkarja v celo umje vezana. kot nova, naprodaj. Naslov v og. odd. Jutra. 22696-6

KLAV. HARMONIKO

»Scandali. 60 basov, 2 registra, predvojni izdelava, prodam. Albanska ul. 29. I. levo. 22724-6

PREPROGO

Smirna 3.40x4.6 m. do bro. ohranjeno, ugodno prodam. Leuer, Jelenkova ul. 4. podprtlj. 22639-6

KOLESI

moško in damska, prodam. Dnevno od 12. do 15. ure. Albanska 29-I. levo. 22725-6

KNJIGE:

Makar: »Planinski sp. iz. Kronika. Gruđen. Malovo zgodovino. Zgodbe svetega pisma. pol. usnje ter Tvarja in Jurčiča. slike Stern (2) Musić. Perko. Za. in damsko kolo. »Milele. novo, prodam. Naslov v og. odd. Jutra. 22718-6

KOLESI

moško in damska, z no. v. in gumij. z. u. z. dno. naprodaj. Merkur slov v og. odd. Jutra. 22707-6

KOLESI

moško in damska, prodam. Dnevno od 12. do 15. ure. Albanska 29-I. levo. 22725-6

KOLESI

moško in damska, z no. v. in gumij. z. u. z. dno. naprodaj. Merkur slov v og. odd. Jutra. 22707-6

KOLESI

moško in damska, prodam. Dnevno od 12. do 15. ure. Albanska 29-I. levo. 22725-6

KOLESI

moško in damska, prodam. Dnevno od 12. do 15. ure. Albanska 29-I. levo. 22725-6

POZOR! Obleko možko za srednje postavljeno, v modre čevlje št. 43, prodam. Čopova ulica 19. III. vrata 7. 22713-6

OTROŠKI VOZICEK globok, predvojni, zelo dobro ohranjen, prodam. Na ogled iz prikrajnosti v trgovini Mahkota. Go-podnjisko c. 10. 22700-6

MUHE brečljive, komarje, bolhe, uši, stence in vse drugo gozosen v hiši, skla. dših v vrtnu in na polju pokončate s strokov. ne sestavljenimi sredstvi. Inž. Prezelj, Wolfova ul. c. 13. 22722-6

RADIOAPARAT znamenje Philips 5 cevn, krasen model prodam. — Naslov v og. odd. Jutra. 22764-6

ČEVLJE popolnoma nove št. 40, v antilopne kože (z diako) prodam. Ogled od 7. zvečer dalje Florjanska 13. III. desno. 22767-6

RADIOAPARAT 6 cevn, 1942 (z je. klenkami) prodam. Na slo. v og. odd. Jutra. 22774-6

MOSKO KOLO cvornice Stever, v naj. boljšem stanju, dobre gume, ugodno prodm. Naslov v og. odd. Jutra. 22775-6

PRODAM parcelo v strogem centru 4.1400 lir za 1 kv. m, parcelo za vili in stem v šiški, parcelo za večnadstropnico ob Celovški c., ter na vzhod. in stvni. — »Dvnik. 13.000 kv. m. 25 minut od centra mesta. Realiteta pisarna Zajec Andrej, Tavčarjeva ul. 10. J.1382-1

HIŠNA GOBA uničuje Vašo hišo? Potrebna uničevalna in za. štita sredstva s strokovnimi navodili prejme pri inž. Prezelj, Wolfova ulica 3. 22723-6

KARO FLANELA nek. metrov in blago za moške srajce, prodm. Naslov v og. odd. Jutra. 22696-6

SIVALNI STROJ (krojaški) v najboljšem stanju, prodam. Naslov v og. odd. Jutra. 22699-6

Kupim RUJE kapje in blazinske prevleke ter druge posteljnino, stalno kupuje Hinko Privlek. Ljubljana, Kolodvorska 7. 22150-7

RADIOAPARAT 4 do 5 cevn, kupim. — Samo res dober. Naslov v og. odd. Jutra. 22626-7

MILIN za mletje (staganje) sve. žega ali stugega divje. kostonja kupimo ali vza. mamo v najem proti do. bri odškodnini. Ponud. b. na og. odd. Jutra. »Jeen-zima. 22393-7

PREPROGO skoraj novo v velikosti 2½x3 m. prodam. Ogled od 12. do pol 15. in od 18. ure dalje. Naslov v og. odd. Jutra. 22589-6

KAMPARJEVA ZIRKA comparkarja v celo umje vezana. kot nova, naprodaj. Naslov v og. odd. Jutra. 22696-6

KLAV. HARMONIKO »Scandali. 60 basov, 2 registra, predvojni izdelava, prodam. Albanska ul. 29. I. levo. 22724-6

PREPROGO Smirna 3.40x4.6 m. do bro. ohranjeno, ugodno prodam. Leuer, Jelenkova ul. 4. podprtlj. 22639-6

KOLESI moško in damska, prodam. Dnevno od 12. do 15. ure. Albanska 29-I. levo. 22725-6

KNJIGE: Makar: »Planinski sp. iz. Kronika. Gruđen. Malovo zgodovino. Zgodbe svetega pisma. pol. usnje ter Tvarja in Jurčiča. slike Stern (2) Musić. Perko. Za. in damsko kolo. »Milele. novo, prodam. Naslov v og. odd. Jutra. 22718-6

KOLESI moško in damska, z no. v. in gumij. z. u. z. dno. naprodaj. Merkur slov v og. odd. Jutra. 22707-6

KOLESI moško in damska, prodam. Dnevno od 12. do 15. ure. Albanska 29-I. levo. 22725-6

KOLESI moško in damska, prodam. Dnevno od 12. do 15. ure. Albanska 29-I. levo.